

'Ambitie voor zeer intensieve samenwerkingsverbanden met drie tot vier landen'

Duitsland, België, Brazilië en de Verenigde Staten. Stuk voor stuk zijn het landen waar Nederland mee samenwerkt of dit in de nabije toekomst zal gaan doen. Althans als het aan Roel Bol (directeur van de Programmadirectie BioBased Economy) en Ton Runneboom (voorzitter van het Biorenewables Business Platform) ligt. 'Wij hebben een top tien van landen samengesteld waarvan wij in overleg met een groot aantal bedrijven hebben vastgesteld dat het interessante samenwerkingspartners zijn', aldus Bol en Runneboom.

Het pad naar internationale samenwerking en commercialisatie is de volgende stap in de verdere uitrol van de Nederlandse – en ook Vlaamse – biobased economy. Niet voor niets is internationale samenwerking ook het thema van de zevende netwerkbijeenkomst BioBased Economy, georganiseerd door de Programmadirectie Biobased Economy en Agentschap NL op 11 december aanstaande (zie ook de Activiteitenkalender op pagina 41).

Traditionele denkpatronen

'Voor succesvolle marktintroducties en investeringen in industriële activiteiten zijn partnerships essentieel', opent Bol het gesprek. 'Dat kan op regionaal, nationaal en internationaal niveau. Alvorens over internationale samenwerking na te denken is het zaak te kijken bij welke landen de biobased economy überhaupt op de agenda staat. Op het westelijk halfrond is dit aantal talrijk. Van Canada tot de Amerikaanse Westkust en Brazilië. Aan de andere kant van de wereld slaan China, Thailand en Maleisië de trom, maar ook Indonesië zet stappen in de biobased economy. Binnen Europa gooit bijna vanzelfsprekend Duitsland hoge ogen, maar spelen ook België, Frankrijk, delen van Italië en de Scandinavische landen stevig mee. En dan laat ik een land als Oostenrijk, waar de concentratie van de activiteiten toeneemt, nog buiten beschouwing.' Als Bol gevraagd wordt de landen die hij noemt te kwalificeren, signaleert hij belangrijke verschillen. 'Niet alle landen zijn even ver en steken evenveel energie in de totstandkoming van een biobased economy. Van onze oosterburen kunnen wij oprecht stellen dat ze op stoom komen.' 'En Nederland zit conceptueel in het kielzog van Duitsland', voegt Runneboom toe. Bol: 'Maar wij mogen wel een tandje bijzetten als ik naar de

inzet van de industrie kijk. Anderzijds merk je wel dat wij weer voorlopen op een land als Frankrijk waar men soms moeite heeft de traditionele patronen te doorbreken.'

Slimme combinaties

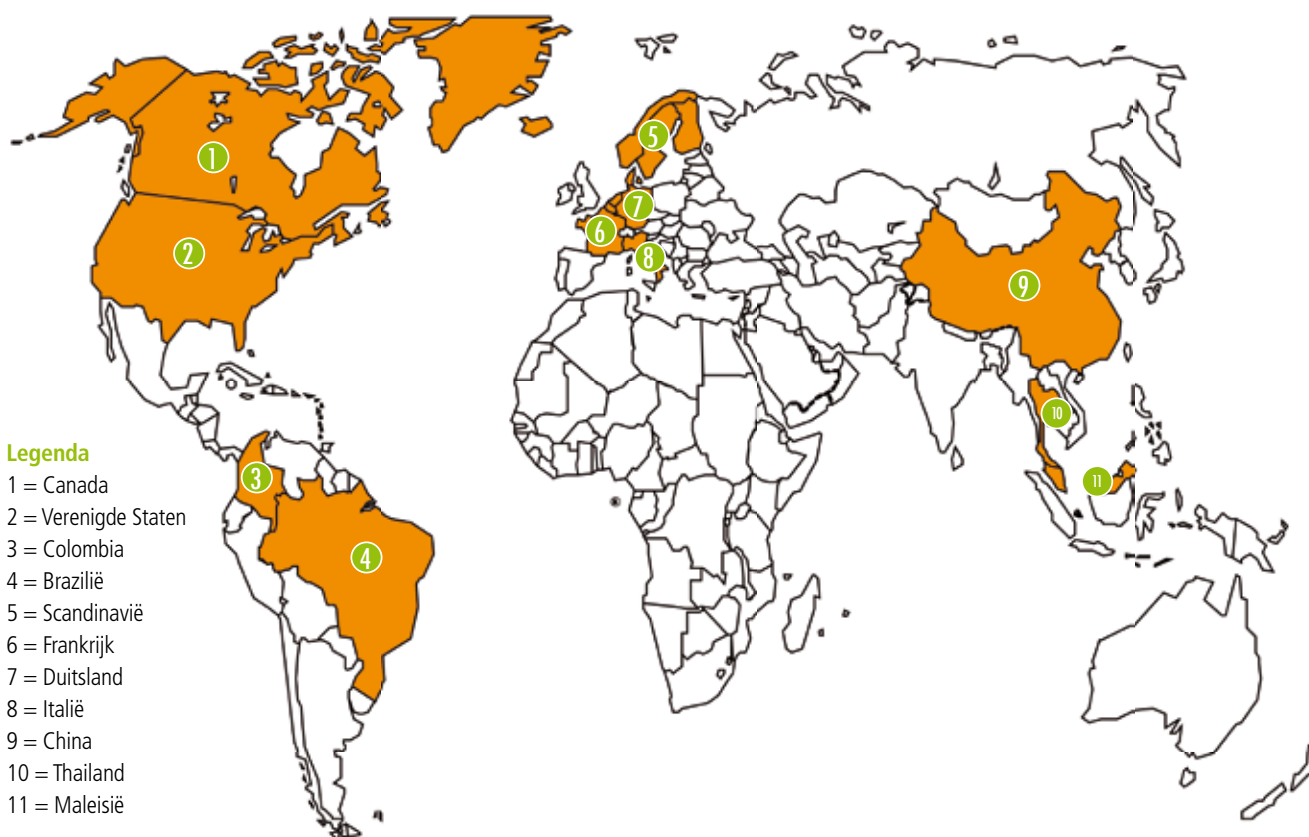
'Internationaal heeft Nederland een gigantisch voordeel door de vergaand geoptimaliseerde landbouw', vervolgt Runneboom. 'De opbrengst per hectare is hier maar liefst tweeduizend euro. Dat maakt het realiseren van een biobased economy zeer interessant. Ter vergelijking: in een land als de Verenigde Staten is de opbrengst per hectare veel lager en dien ten gevolge kijkt men daar op industriële wijze naar de biobased economy. Zij willen platformtechnologieën ontwikkelen zoals het openbreken van cellulose of het produceren van olie uit algen. Nederland is als land juist weer goed in het optimaliseren van (rest)stromen en het maken van slimme combinaties. In feite kun je internationale prestaties afmeten op basis van de mate waarin landen in staat zijn biomassa te creëren per hectare. Brazilië heeft bijvoorbeeld goedkope grond waardoor zij zeer competitief is in de productie van energiegewassen. Alleen energiegewassen produceren zou in Nederland nooit mogelijk zijn vanwege de hoge grondprijzen. In Nederland zijn biobrandstoffen een resultaat van een complexe cascadering waarbij een deel als brandstof naar buiten komt in de overall optimalisatie van de biomassa. Voor een onderwerp als energiegewassen kunnen wij dan ook beter de samenwerking zoeken met andere landen.'

Bol daagt op zijn beurt het Nederlandse bedrijfsleven uit om naar zijn Programmadirectie te duiden met welke landen men allianties wil sluiten. 'Wij kijken bij het sluiten van verbanden naar de wensen van de industrie. Vanuit haar

invalshoek is het bijvoorbeeld interessant – met name vanwege de beperkte hoeveelheid beschikbaar biomassavolume in Nederland – om samen te werken met nabij gelegen landen die wel grote biomassastromen kennen. Wij denken ook aan aanpalende gebieden als Rusland en Oekraïne. Voor energietoepassingen zoals woodpellets kijk weer je naar Canada en de Verenigde Staten, voor bio-ethanol en suikerriet naar Brazilië en tenslotte voor palmolie naar Maleisië. Natuurlijk zou het onder aan de streep fantastisch zijn als de grote volumes die uit deze landen naar West-Europa getransporteerd worden via de Rotterdamse haven arriveren.'

Federaal niveau

'Vanuit de wetenschappelijke invalshoek is het juist weer interessant om binnen Europa niet alleen met Duitsland, maar ook met de Scandinavische landen een alliantie te sluiten', vervolgt Bol. 'Natuurlijk heeft Vlaanderen een zeer warme plek in ons hart. Buiten Europa draait het om de Verenigde Staten en Brazilië. Tenslotte is het vanuit de laatste invalshoek – die van de overheid – weer interessant om samen met Duitsland op te trekken richting de Europese Unie. En hetzelfde geldt voor de Scandinavische landen. In feite is het zo dat je ziet dat alle landen in Noordwest-Europa dezelfde richting uit willen. Het is logisch om met die landen samen te werken.' Over de samenwerking met Duitsland weet Bol te melden dat tijdens The European Forum for Industrial Biotechnology & The Biobased Economy (kortweg EFIB) op twee niveaus samenwerking is afgesproken. 'Met Berlijn is overlegd om op federaal niveau beleidsmatig samen te werken. Verder is afgesproken om ook op het niveau van bedrijven een intensieve relatie vanuit Vlaanderen en Nederland met Nordrhein-Westfalen te gaan smeden.'

Legenda

- 1 = Canada
- 2 = Verenigde Staten
- 3 = Colombia
- 4 = Brazilië
- 5 = Scandinavië
- 6 = Frankrijk
- 7 = Duitsland
- 8 = Italië
- 9 = China
- 10 = Thailand
- 11 = Maleisië

Voeten op de grond

Te allen tijde geldt volgens Bol en Runneboom dat het bedrijfsleven leidend is over hoe Nederland als land wil en gaat samenwerken. Wij kijken met de beide voeten op de grond naar welke landen belangrijk worden en of samenwerking gunstig is. Coalities moeten ook groeien. Dat kost tijd. Intensieve coöperaties creëren vergt tijd. Met buurlanden als Duitsland en Vlaanderen loopt dat al relatief gemakkelijk en ook met Brazilië maken wij flinke vorderingen.'

Een land dat nog ongenoemd is gebleven, is Colombia. 'Dat was en is eigenlijk nog steeds een transitieland', stelt Bol. Niet alleen heeft de wetenschap er een sterke positie, maar men weet ook goed hoe er omgegaan moet worden met het ecosysteem. De belangrijke basis voor een florerende biobased economy is al met al in Colombia aanwezig. Tel daarbij op dat de lokale overheid genegen is samen te werken met Nederland en er is een gunstig klimaat voor een brede coalitie.' 'Een van de mooie karakteristieken van Colombia is het ontbreken van

een op fossiele grondstoffen gebaseerde chemische industrie', voegt Runneboom toe. 'Wij willen graag onze kennis aanwenden om in Colombia een biogebaseerde chemische industrie te laten verrijzen. De biobased economy biedt voor landen als Colombia dus een unieke mogelijkheid om alsnog een chemische industrie op te bouwen en creëert zo ook kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven.'

Gevraagd naar de ambitie van het Programmadi-rectie BioBased Economy en het Biorenewables Business Platform, stellen Bol en Runneboom tevreden te zijn als Nederland binnen een paar jaar intensieve samenwerkingsverbanden weet op te tuigen met om te beginnen drie tot vier landen. 'Daartoe moet Nederland ook haar voorbeeldfunctie vasthouden. Nederland wordt door de Europese Commissie momenteel gezien als pionier. Internationaal wordt er met verbazing gekeken naar de voortvarendheid waarmee wij als land opereren. Het is zaak die positie vast te houden en door te pakken.'

Help mee en beïnvloed de top tien van internationale partners!

Ook u kunt de top tien van landen beïnvloeden die Roel Bol en Ton Runneboom in dit artikel noemen als samenwerkingspartners voor Nederland. 'Sterker nog', stelt Bol. 'Wij willen dat de lijst interactief is en dagen marktpartijen uit om landen die zij belangrijk vinden aan ons kenbaar te maken. Wij blijven openstaan voor signalen vanuit het bedrijfsleven over interessante landen om mee samen te werken. Zo valt de laatste tijd links en rechts de naam Vietnam en wij zullen indien gewenst hier contact mee leggen.'